անձամբ իւր պէտքը կը լցնէր: Եօթանասունն անցած՝ տոկուն եւ անխոնջ պատերազմի մէջ՝ խիստ էր զօրաց պարտաւորութեանց մասին, որոց կատարման ինք օրինակ կ'ուտար անձամբ: Բայց ինչպէս խիստ էր պատժելու, նոյնպէս ճիշտ էր վարձատրելու: Ուստի զինուորը, որ իրմէ սաստիկ կը վախեր՝ նոյնչափ էլ կը սիրէր: Քսան տարիէ աւելի էր, որ թողած իւր հայրենի գաւառը՝ Շահունիք, Բզնունեաց ծովուն եզերքը անառիկ դիրքի մը վրայ դղեակ մը շինած կը բնակէր, երբ պատերազմի ձայն չի կար եւ երկրին մէջ խաղաղութիւն կը տիրէր: Ժամերով նստած ծովեզրը տխուր ալեաց կը նայէր, եւ ոչ ոք չէր համարձակէր զինքն այն վիճակեն արթնցնելու, հազիւ երբեմն կ'ելնէր պտոյտ մ'ընելու շրջակայ գիւղեր, ոչ մեծի, ոչ պզտիկի հետ ամենեւին մերձաւորութիւն չընելով: Կիրակիէ կիրակի ու տօնի օրեր կ'երթար մօտակայ Աստուածածնայ փոքրիկ եւ անշուք վանքը միշտ առաջին լինելով մտնողներուն եւ վերջին ելնողներուն: Քանի մը ծեր սպասաւորք միայն կային, որ իւր ծառայութիւնն կ'ընէին, իսկ յիսունի չափ թիկնապահաց խումբը իւր տունեն հեռու ունէին իրենց բնակարանները պարիսպներուն քով, որպէսզի ձայն իրեն չհասնէր: Իւր կահ-կարասիքը պարզ էին եւ սովորական, բայց մաքուր, եթէ շքեղութիւն մը կար՝ իւր զէնքերուն եւ զրահներուն վրայ կարելի էր նշմարել, եւ իւր քանի մը նժոյգներուն, սրոց երբեմն այցելելու պատիւ կ'ընէր: Եթէ այս միայ յնութենէ յանկարծ ելնէր որ երբեմն երկու-երէք ամիս կը տեւեր, Ռշտունեաց Ոստանը էրթալու համար էր, եւ իւր պատրաստութենեն կ'իմանայ լին սպասաւորք թէ երկրորդ օր ուղեգնացութիւն կար, ու երբ կը տեսնէին ծեր զօրավարը իւր ճանապարհի պարկերը կարգադրած, կ'իմանային թէ առանձնութենէ փորը կը շտացէր է:

Բայց այս անգամ հազիւ թէ Թէոդորոս Ոստան հասաւ, մասնաւոր նամակաւ սուրհանդակ հանեց Ատոմայ, որ գայ զինք տեսնէ, եւ ահա երկրորդ օրն Ատոմ ճամփայ ելաւ գալու հրաւէրին. երբ Թէոդորոս իրեն իմացուց թէ զինուորական կրթութիւն կը փափագէր բոլոր երիտասարդաց համար գաւառին մէջ, եւ իրեն կը յանձնէր այս պաշտօնր, ծեր զօրավարը «լաւ» բառը միայն պատասխանեց եւ գնաց քաշուեցաւ իր սենեակր: Իսկ ուրիշ իշխաններ եւ սպանէր երբ կը հարցնէին Թէոդորոսի թէ՝ «Այդ պատասխանով գոհ կրնա՞ր լինիլ, որ ըստ իւր փափագանաց պիտի կատարէր Ատոմ այդ գործը». Թէոդորոս պատասխանեց թէ՝ «Երբ Ատոմ լաւ կ'ըսէր, էլ ոչ ոք իրաւունք չունէր իրմէ հաշիւ պահանջելու, վասնզի իւր սովորութիւնն էր միշտ լաւը գործել»:

Եւ իրօք, քանի մը ժամ ետքը եկաւ Ատոմ եւ թուղթ մը տուաւ Թէոդորոսի, եւ ինք նստաւ անմռունչ, այն թուղթը կը բացատրէր ճշտիւ թէ ինք ինչպէս եւ ինչ եղանակաւ պիտի կարգագրէր այդ զինամարզութիւնը, այնպէս որ ոչ